

A^o

CSÁSZARI ÉS KIRALYI FELSÉG^o
ENGEDELM-VEL.

Nro 29.

Költ Bétsben, Szent György Havának (Aprilisnek)
10-dik napján 1801-dik Efstendőben.

B é t s.

Tegnap dél tájban tartatott a' pompás ketesz-
telése azon Fő Hertzeg Kis-Azfszonyotskának,
kit a' Felséges Császárné Aprilis 9-dik napjának
első órájában, szerentsés le-betegedése után ho-
zott a' világra. Mind a' külső 's belső Ministe-
rek, mind a' más nagyobb Méltóságok, és azok-
nak Hitves-társai, a' leg gazdagabb hintókban 's
köntösöben jelentek meg a' kis-ded Fő-Hertzeg-
né keresztelésén, kit maga a' Felséges Nápolyi
Királyné tartott a' Kereszt-víz alá. A' Kereszt-
ségben nyert Nevei ezek: Carolina, Ferdinanda,

H h

Demetria, mivel éppen Sz. Demeter napján esett a' Kereftelése, mellynek czeremóniái alatt háromfzori lövésével tett tiszteletet az úgy nevezett Wiener Freywillige, — a' szabad akarattól katonáskodó Bétsieknek egy Batalionja; ugyan annyifzor sütődtek ki a' város körül, a' bástyára ki-fzegzett, igen sok, 's mind hulzon-négyszáz fontos golyóbisú ágyúk is. Estvére minden embernek bé szabad volt menni a' két Udvari Teátromokba, a' mellyekben Német énekes Játékok, és Bálletek adódtak azon a' napon.

Ugyan a' tegnapi napon érkezett ide legy Kurír Koppenhágából az itt tartózkodó Anglus Követhoz, azzal a' tudósítással, hogy Nelson Vice-Admirális Mártz. 30-dikán, fzerentsésen kereftül rontott hajósseregével a' Sundi fzeros tengeren, mellyet az özlize-fzövetkezett éfzaki hatalmasságok, tsak nem lehetetlen dolognak tartottak.

Ö Felsége méltóztatott önnön kegyelmes indúlatjából Cs. K. Kamarás, és Trentsén's Liptó Vármegyéknek Örökös Fő Ispányját Gróf Illés-házy István, már most Ö Excáját, egy tulajdon kezével írtt bilétje által, minden taxa fizetés nélkül, belső Titkos Tanátsossá nevezni.

Egy Császári Hirdetményt (Pátenst) olvasunk a' Bétsi Udvari Újságnak 26-dik darabjában, a' mellynek veleje ez: Mivel a' sok esztendőig folytatódott terhes háború, mellynek Isten kegyelméből már tsak ugyan végét értük, rendkívül nagy költségbe került; úgy annyira, hogy a' hív Rendeknek, és minden serson lévő jobba-

gyoknak, e' végre tett bővséges pénzbeli segedelmeik mellett is, el múlha a tanúl szükséges volt, a' környüállásokhoz képest, ennek folytatására, az Aerariumból felette nagy aldozatokat tenni: tehát ennek ismét jó állapotba való hozására nézve, méltóztatott Ő Felsége még ezen egy mostan folyó elztendöt, a' háborús vagy az úgy nevezett katonai elztendők közzé számlálni. Mellyhez képest, mindenek, a' kik Ő Felségének Örökös Német Tartományyaiban laknak, köteleztetnek, elztendei jövedelmeikből, bizonyos Klassisok szerént meghatározott hadi adót fizetni. Mint p. o. a' kinek 100, 200, vagy 300 forintig való elztendei jövedelme van, fizet minden száztól 2 forintot és 30 krajtzárt: 301 forint jövedelemtől kezdve 500-zig, minden száztól 3 for. 501-ől 800-ig; minden száztól 3 for. 30 kr. 801-től 1200-ig, 4 for. 's a' t.

Frantzia Ország.

Egy levelét kövlik a' Párisi Újságok Fr. Generális Menou-nak, mellyet ez Jan. 25 dikén írt Cairóból a' Fő Konzulnak. A' level sumája ez: „Örvendezett ez egész Egyiptomi Armádia, tudtára esvén, fegyver viselő társaink' Európában nyert győzödelmei, el is tökélette magában, hogy ellenségeivel hasonló vitézséggel harizoljon. — Algíriával és Túnissal nekünk béke-ségben élni igen hasznos. Meg próbaltuk ha vallyon lehetne e' Kávéfát Egyiptomba ültetni es szaporítani; 's szerentsénkre leg kissebb akadály nincs benne. — Ennek az Orzágnak sokféle régiségeit újra min-

denütt kurkásztatom. Hazafi Geofroy nem régi-
ben 3 emberi Múmiákra talált, ezek szederjfa-
koporsókban voltak, és a' régiségnek leg kisebb
árnyéka se látzik rajtuk, holott sok száz ezzen-
dősök lehetnek. Bé illenek a' Párisi Természeti-
testek Palotájába. A' régi Alexandriának omla-
dékai között két szép fejer márványból faragott
képekre akadtunk, a' mellyek hihetőképben Mar-
cus Aurelius és Septimius Severus Ró-
mai Császárokat ábrázolják. — Tefszük már az
előre való szükséges készületeket, hogy a' Veres
tengert a' Nílus vizével öfzfelvegyük, az öfzfze-
foglaló Kanálisnak olyannak kell lenni, hogy
azon széltire lehessen hajókázni. Nem ritkaságok
már Cairóban a' Játéknéző-színek, Kávéházak,
Ebédlöházak, Kőnczertek, Bálok 's a' t. — Ol-
lyan rendes szokások vólt itt Cairóban az úgy ne-
vezett Muhamedánus Szenteknek, hogy ezek anya-
szült mezítelenen járkáltak fényes nappal is fel 's
alá a' városon, truttzára az itt tsak nem ki álha-
tatlan rekkenő hévségnek, 's akármelley idő vál-
tozásnak, ezek az emberek ebben valami érdemet
kerestek. Én ezt a' szent szokást el törlöttem, 's
megparantsoltam, hogy az élő emberek társasá-
gában, ez után még a' Szentek is fel öltözve je-
ljenek meg. 's a' t.

Párisból Mártz. 21-dikén. A' hivatalbéli
Újság, kövekezendő Hirdetését közli a' Konzu-
loknak, a' Frantzia Nemzethez.

Frantziák! Véget vetett az áldott békesség
a' szárazon való háborúnak. Vilzfa szerezte-
tek Országunknak a' természetből vont határai:

A régtől fogva töledek elszakadt Népek, ismét egygyesülnek attyokfiaival; és hatod részfel nevelik a' Nép számát, birtokainkat és ereinket. Ezen előmeneteleket, mindenekfelett, katonáink vitézségének, fáradhatatlan munkásságoknak, a' ditsőségre való törekedéseknak, 's a' szabadságot és a' hazát szerető indulatjoknak köszönhetitek; nem különben az egygyesség szerentsés helyre-állításának, és a' gondolkozás, 's a' hazza keresés egygyesülésének, a' melly nem egy szer meg szabadította már Frantzia Országot a' végső veszélytől. Míg a' meg-hasonlás uralkodott köztetek, nem azt reménylették ellenségink, hogy meg győzhetnek; hanem hogy önnön magatok által meg léfztek győzöttetve, 's ez az ellenségein diadalmaskodó hatalmas Nemzet, a' visszva vonások és minden zabolátlanságok örvényébe esne. De az ő reménységek füstbe ment. Bár, soha fel se' éledhetne! Tartson hát örökös egygyességben titeket tulajdon szerentséltenségteknek emlékezetek, méltóságotoknak és erőtöknek érzése. Féljetekek, nemtelen indulatból meg vetni azt a' nevet, (a' Frantzia nevet) mellyet ennyi felséges tselekedetekek, tettekek híressé, 's halhatatlanná. Vajha a' nemes vetélkedekek gyapapítaná, és tökéltetesíténé közöttünk a' Mestéségeket, 's éleltzené a' munkásságot; vajha a' hazznos mívek díltzesíténék ezt a' Frantzia Országot, a' mellyet más Nemzetekek mindenkor megbetsülve és tsudálva emlegetnek. Vajha minden ennek látására törekekeke idegen, fel találná köztetek azokat a' gyönyörű virtusokat, azt az ide-

genek eránt való szívességet, mellyekkel eleitek Nemzeti belyeg gyanánt ékeskedtek. Vajha a' mesterségek, Nemzetünk neve ditsösségéhez illő tökéletességre mehetnének. A' más Nemzetekkel való kereskedésbeli öfzve kötetésünknek fundamentom hívség légyen, a' melly bizodolmat szerrez, nem pedig a' hirtelen gazdagodás vagy nyereség kívánásából való mindenhez kapás, a' melly álhatalian. Így a' mi kereskedésünk nem sokára ismét viragzó állapotban lélzen, és velünk Európának minden jól gondolkozó Nemzeti egygyvesülnek. Sőt e' meg lévén, még az a' Nemzet is, melly most ellenünk hadakozik, fenn héjjazó kívánsságiról le mondván, érezni fogja, hogy egész nemzetek boldogsága is, valamint a' magános embereké, a' többeknek boldog állapotján fundattatik.

Páris Márt. 22-dikén. Ma reggel éneklették itt el a' Sz. Miklós templomában a' Téged Isten dít sérünköt (Te Deum laudamust) 's azután tartották a' háláadást, a' szerentsésen helyre állott békességért.

Páris Márt. 23 dikén. Kihirdettette a' Fr. Kormányzék a' Moniteur nevü Újság által, hogy azok a' Német Birodalombeli magános, főképpen Papi Státusok, a' kik különb különbféle okokra nézve Deputátusokat küldöttek vólt Párisba; a' Császár Ö Fgéhez és a' N. Birodalombeli Gyűléshez folyamodjanak.

Párisból Márt. 24-dikén. A' mai Moniteur Újságban vagyon, hogy Februárius 3-dikán két Fr. fregátok, t. i. egy Igasság nevü 44 ágyús,

és Egyiptomi afzszony nevű 50 ágyús, a' Tuloni kikötőhelyből tíz nap alatt Alexandriába (Egyiptomban) szerentsésen megérkeztek, a' hova 15,000 flintát, 60,000 ágyú-golyóbist, és 500 válogatott Katonaságot vittek, a' kik között 100 pattantyús. Az Egyiptomi Armádia legvirágzóbb állapotban vagyon.

A' miket Április 3-dikán Bonaparteról, Hites társáról 's a' t. említettünk, mint az ő személyes leírásokra tartozó nevezetes dolgokat: azokkal tökéletesen meg egygyeznek egy közelebb itt Bétsben járt Koppenhágai Professornak bezzédei; ki hasonlóképpen meg fordult Párisban, 's szemmel látott hiteles tanúja mind azoknak, a' miket bezzélt, és a' miket mi is, elébbi árkusunkban, magokból a' Jan. 21-dikén költ Párisi tudósításokból irtunk által. Mellyekhez most, ugyan onnan, ezeket kívánjuk még adni.

Bonaparte kitsiny termetű, és rá nézve, beteges színt mutató ember; kinek nagy, és erősen kiálló orra: magas; és valamenennyire kerekded homloka; hegyes álla: elég nagy, de egy kevéssé bé esett szemei: 's felette halovány sápadt ábrázatja vagyon. A' sok szorgalmatoskodás, és talám a' gondok is, úgy el takarják az ő ifjúi idejét: hogy valaki őtet látja, leg alább tiz esztendővel vénebbnek gondolja; mint a' mennyi idős valósággal.

Duroc egy szép ember; nints egészen olyan magas, mint Murat, de delibb termetű; 's idősebb egynehány esztendővel. Katonai talentomain kívül, a' tudományokban is otthon van ez a' Ge-

nerális, és igen ékesen szóló. Most mindennapon ként haza várjuk őtet.

Clarce a' Bonaparte jobb keze a' Campo Formioi békeségkötéskor, kit a' meg hasonlott Direktorok, a' dolognak kellő közepiben hívtak el ő tőle; az Egyiptomi hadakozásai alatt Bonapartenak, szép feleségével egygyütt, magános életet élt Alzatiában. De Bonaparte haza jöven mingyárt Párisba hívta ezen hív, és meg hittbarátját. Ő már most Osztály Generális, és a' Párisban lévő minden Magazinomoknak General-Inspektorjok. Ő fogadta Sprengporten Orosz Követet Brüsszelben, 's ide Párisba el késérte. Ő minden kétségen kívül, a' Bonaparte Kedvesei között leg kellemetesebb maga viselésű, 's a' politikához leg többet értő. De a' képét ennek is szintűgy el tévesztették, mint a' többiekét.

Anglia.

A' Londonban múltató Svéd Követ, újra azt kívánta az Angliai Ministeriumtól, hogy botsátassanak szabadon a' letartóztatódott Svéd hajók; de ilyen feleletet nyert; hogy a' hajók letartóztatása felől tett rendelés, a' melly éppen nem ellenséges tselekedete a' Kormányfűeknek, azonnal visszfa vétetne, mihelyt Svéczia az északi frigy-tól el állana.

Londonból Mártz, 17-dikén, Calder Anglus Admirális, a' kinek a' kemény szélveszek által meg rongáltt árbotzfái helyett, Lisbonában a' Portugallusek magok tulajdon hajóikról lefzedett árbotzfákkal kedveskedtek, meg jobbít.

gátján hajóit, nagy siettséggel a' közép tengernek vette útját. Utól éri e' Gantheaume Admirálist, vagy nem, azt tsak az idő. 's az idő járása mutatja meg.

Két hadi készülékkel meg terhelt Anglus szállító hajót, süllyesztett el a' szélvész, a' Spanyol Országai partok körül, 's tsak 3 embert lehetett a' veszedelemből ki-ragadni.

London Mártz. 20 dikán. Nagyon közön-ségessé lett itt az a' hír, hogy Abercrombie Generálisunk Egyiptom ellen semmit sem tehet, és hogy Máltha felé vízfzra is indúlt. Annak is egynehány nap óta foly a' híre, hogy a' Nelson Adm. hajósseregéből a' leg szebb és leg nagyobb hajók között egy, szerentsétlenül járt volna: szerentsétlenségünkre ez a' hír, a' mai postával bé is telyesedett. A' Győzhetetlen nevű (Invincible) 74 ágyús első nagyságú hajó vólt az, a' melly meg feneklett, és az után a' tengerbe veszett; kevés embert lehetett meg szabadítani, 400-an a' hajóval egygyütt el merültek.

Dánia.

A' Koppenhágai Márt. 14-dikén költ levelekben ezt olvassuk. Mivel már éppen nem lehet rajta kételkedni, hogy Sundnál ma hólnap egy Anglus hajóssereg jelenik meg; e' végre itt is meg kettőztetett sebességgel tétetnek a' készülétek, a' vígyázás igen nagy. Könnyű az Anglusokról fel tenni azt is, hogy el szánnyák magokat, és városunkat az előtte fekvő hajósseregünkel egygyütt vakmerőségből meg támadják, hanem minden

sántzok sűrűen megrakva lévén ágyúkkal; a' melyeken a' Pattantyúsok éjjel nappal tüzes kanótzokkal állanak, 's gyakorolják magokat a' lövöldözésben; mi is kélzre várjuk őket. Olyan kézfületek is vagynak tétetve, hogy ha az Anglusok tsak ugyan közelítenének a' kikötőhelyhez, tüzes golyóbisokat lövöldözhetünk hajóikra.

Koppenhága Márt. 21-dikén. A' Yarmouthból ki evezett Angliai hajóssereg, Parker és Nelson Admirálisok vezérlése alatt, a' Cattegat nevű nagy tenger öbölben lévő Anholt szigeténél már meg jelent. Tegnap egy Parlamentaris zászlóval ékeskedő hajóok az Anglusoknak Helsingörnél ki kötött, 's a' Londoni Udvar itt lévő Ministeréhez Drummond Urhoz leveleket hozott; ki ma mingyárt bizonyos Irást adván által a' mi Ministeriumunknak, Gróf Bernstorf első Ministerünkkel is beszélgetetést tartott. A' melly beszéd után egyfzeribe úthoz kézfütette magát az említett Anglus Minister, 's már ma estve ki is indult, Vansittert Urral egygyütt, Helsingör felé.

Ez nap dél után a' mi Udvarunktól olyan parantsolat ment ki, hogy a' tenger szélek Katonasággal jól meg rakattassanak; mivel F: Királyunk erőssen meg határozta, hogy az északi szövetségétől el ne álljon. És ugyan e' végből, a' szolgálatra alkalmas minden férjfiakat fel kívánt, ezen hónap 18-dikán költ Rendelésében, hogy a' tengeri kézfületek körül való segítség végett, magokat jelenítsék; 's valakik ezt önként tselekszék, nemtsak le olvasnak nékik azonnal 15 tallér ajándékot: hanem, ha betegségbe találnak is esni, különös gond lesz reájok.

Bizonyos tudósítások szerént, 7 első nagyságú Svéd hajó, és 5 Fregat úgy kélzen áll a' Carlscronai kikötőhelyben: hogy mihelyt jó szele támad: mingyárt útnak indul Koppenhaga felé.

Német Ország.

A' Cölni levelekből olvassuk, hogy a' Rajna bal partyán lévő, már most Frantzia Ország-hoz tartozó 4 Departementek közzül mindenikben egy egy Püspök fog lenni 10,000 livra esztendei fizetéssel, ezenkívül egy egy Papi Tanácsos és Titoknok, amaz 1800, ez pedig 1200 livra esztendei fizetéssel. Lesz ennek felette mind a' 4 Departementnek egy Fő Püspökje 15,000 livra fizetéssel, mellette 4 Consistoriális Tanácsosok, mindenik 2400 livra fizetéssel. Ezek fognak a' Catholica Anyazentegyházban az Isteni tiszteletre vigyázni.

Berlinből Márt. 20-dikán. Ollyan parantsolatot vett az itt őrizeten lévő Katonaság, hogy a' marsírozásra mindenkor készen tartsa magát.

Berlin Mártz. 20-dikán. Azt találta fel egy Prufzizus Kapitány Nothárd, hogy a' katonák tüzelő fegyverei minden tekintetben sokkal jobbak lesznek, ha azok 6 tzóllal rövidebbek, a' bagnetjaik pedig ugyan annyival hosszabbak fognak lenni, e' szerént minden fegyver 6 fontal könnyebb lesz, 's még is szint olyan me'zse hordja a' golyóbit. Most már az egész Prufzizus gyalog Katonaság ilyen fegyverbe öltöztetik. — Ezen derék találmányjáért, a' Király Nothárd Kapitányt az Érdemek Rendjével, 's ezen kívül 20,000 tallérral ajándékozta meg.

Hamburg Márt. 26-dikán. Nagy változások történtek egynehány napok alatt a' mi környékeinken: Az az Ems, Vézer és nagyobb részént az Albis vizének partjait, úgy szintén a' mi városunk kikötőhelyeit is, elfoglalta a' Pruszfus Katonaság. A' melly Anglus hajók most legközelebb ide hagyták kikötőhelyünket, szereztsésem el érkeztek Cuxhávenbe, mivel a' Dánus hajók beléjük nem kötöttek.

Münchenből Márt. 26-dikán. Ma reggel érkezett egy Kurír azzal a' hírrel, hogy Moreau Fr. Fő Vezér estvére ide érkezik. Az Austriai Tartományokból egészfzen ki takarodtak már a' Frantzia Seregek, Tyrolist ki vétén, a' mellyből azok Mártz. 28 dikán fognak ki költözni.

Elegyes Levelek.

Egy Turíni Újság hirdeti, hogy Szárdínia fő városában Cagliariiban a' nép felzendült, és hogy sok nemesek 's nevezetesen Gróf Assicara is megölettetett.

Sok Olasz Országi és az Adriaticumi tengeréről került tudósítások erősítik; hogy mind a' Nagy Vezér mind Lord Keith, igen szép ajánlásokat tettek Menou Fr. Generálisnak, hogy az által, az Egyiptomból való ki takarodásra reá vehessék, de az erről még csak hallani sem akat: a' honnan úgy láttzik, hogy Aberkrombie és Keith Generálisok, nem fognak Egyiptomba ki szállani, hanem annak kikötőhelyeit csak bé zárva tartani; és azonban magokat Szíriában félszkelik meg.

Egy Afrikánusné nevű Frantzia fregátot vettek el az Anglus hadi hajók Gibráltár körül.

a' melly Rochefortból evezett ki. Nagy verekedés után, és tsak akkor adta meg magát ez a' fregát, mikor már az árbotzfái és vitorlái mind le lövöldöztettek, a' Katonák nagy része pedig el hüllött és sebbe esett.

Az Orosz Birodalomból: Gróf Rostoptschin, vólt Vice-Kancellárius, szabadságot nyert az Orosz Országba való visszafutásra. — Miólta Hertzeg Kurakin lépett Rostoptschin helyébe a' Ministeriumba azólta igen közönségessé lett az a' reménység, hogy a' külső Orzági könyvek tilalma meg fog szünni, mivel ez a' Hertzeg különösen kedvellöje a' tudományoknak és a' Császár előtt nagy kedvességben lévén sokat végbe vihet.

XVIII-dik Lajos még Varsauban tartózkodik. Az oda való útja igen terhes vólt. Egy olyan helyen utazván kerefztül, a' mellyet az árvíz el borított, a' hintója fel is dült, és az Angouleme Hertzegné nagyon megütödött. Három egész óráig bajlódtak, míg a' meg terhelt hintót fel állíthatták, 's XVIII-dik Lajos addig szüntelen térdig érő vízben állott. Az eső is nagyon esett. Szerentsére egy Afzszonyság ment arra, posta kotsin, 's az Angouleme Hertzegnét maga mellé vette:

Livornóból Márt. 13-dikán. Egy hét ólta 56, mindenféle portékákkal megterhelt kereskedő hajók állottak bé a' mi kikötőhelyünkbe. Az Anglus hajók egynehány hét ólta mind el tűntek. — Murát Fr. Generális Fő Kvártélyá még Florentziában vagyon; és a' Seregeket a' fegyverben szofalmatosan gyakoroltatja.

Hágából Mártz. 17-dikén. Egy Kurír érkezett ide, a' mi Berlinben lévő Agenciunktól, mellynek ez a' következtetése lett; hogy már a' Bajava Respublika is Követet fog a' Berlíni Udvarhoz küldeni; úgy halljuk, hogy ez B. Deden fog lenni, a' ki ez előtt a' Stokholmi Udvarnál viselt Követiséget. Első foglalatossága léfzen azon új Ministernek, hogy az Oránivi Hertzeg Batáviában fekvő jószágainak elvesztéséből folyó kára, ki pótolásának módjáról tanátskozzon, és azt a' pótolást ki is tsinalja.

Majland Mártz. 20-dikán. Frantzia Adm. Gantbeanme, a' Tuloni kikötőhelyből már kivezett Egyiptom felé, felrakván ott 4000 Izárazra való katonaságot.

Semlin Mártz. 4-dikén. A' Konstántzinápolyból vett Levelékből azt olvassuk; hogy az Anglus Követnek nem szabad többé a' Dívánban megjelenni. Mostanában 16 Orofz hadi hajó érkezett a' Dardanellákhoz; de ott által nem ereztették őket, míg a' Török Császárnak a' dolog lírül nem adódott: a' ki azonban mindjárt azt a' parantsolatot adta ki, hogy az Orofz hadi hajók előtt a' Dardanellák soha se legyenek bé zárva.

Jelentés.

A' Sáfrány nemei között kettő esmeretes kiváltképpen gazdaságbeli hasznára nézve; u. m. a' Jófélé Sáfrány (*Crocus Sativus Linnaei*), és a' Kerti Sáfrány (*Carthamus tinctorius*, nemetül Saflor a' neve) *Crocus* Sáfrányt tesz, *Car-*

t h a m u s' Sáfrányt nem tesz ugyan igasság Ize-
 rént; de mivel más nevét nem tudjuk azzal a' név-
 vel nevezük melly allatt esméretes a' hazában. Az
 első drága fűszerfám gyanánt szolgál, és a' sza-
 bad levegő ég alatt üvegekért nélkül is tenyésztet-
 hető, de csak ugyau gyenge plánta, és izorgos
 vele való bánást kíván, ugy hogy ha csak bőv
 mértékben nem termesződik, a' körülötte tett
 fáradságot meg nem jutalmaztatja, a' honnan gaz-
 dálkodó tzélből ritka kertekben találtaik. A'
 másik a' kerti Sáfrány, Magyar Országban nagyon
 közönséges, és ezt, annak melegebb Vármegyéi-
 ben, majd minden közönséges ember termeszt;
 annyi mértékben, a' mennyi néki a' Konyhájára
 szükséges, hogy jóféle Sáfrány helyett ezzel fű-
 zerszámozzon. De ennek a' kerti Sáfránynak,
 még más, a' kereskedésnézve izélesebben kiter-
 jedő hazna is vagyon; ha hogy az bőven ter-
 mesztődik. A' virágjából tudnillik, igen könnyű
 móddal tsinálják a' veres festéket, a' mellyel a'
 gyóltstot, pamutot és gyapjút rózsa székre, a'
 sejem matériát pedig pipats (mezei vagy vad mák)
 lzinre szokták festeni. Míg ezt a' kerti Sáfrányt
 az Austriai Tartományokban nem termesztették
 addig annak virágját egyedül csak Egyiptomból
 kellett sok pénzen behordatni; miolta pedig itt
 is szoporítják, már azolta kevesebb szükségünk
 vagyon az Egyiptomi Sáflorra. A' honnan a'
 tesszik meg, hogy ha még közönségesebbé lenne,
 ennek a' plántának mivélése; nem sokára, egé-
 lzen is ellehetnénk a' külső Országi Sáfrány nél-
 kül, és a' sok pénz, mellyet azért eddig ki kel-

lett küldeni, az Országban maradna 's abból a Kereskedésnek ismét egy új ága nevedne.

Azt olvassuk a' Bétsi Udvari Újságnak Már-tzius végén 's Aprilis elején költ darabjaiban, hogy Györi fi Báró Fellner András Úr ezen köz-hasznú tzélnak elérésére, 300 véka kerti Sáfrán-magot ajánlott ingyen, elosztás végett azok kö-zött a' kik ezt a' hasznos plántát termeszteni igye-keznének. Ezek közzül 200 Magyar Orzágon vagyon letéve: u. m. 100 véka Győrben 100 vé-ka Mozsomban.

Azokra nézve tehát, a' kik ezea Derék Ha-zafinak közjóra intézett jóakaratiában részeseülni akarnának, de talán a' Sáfránnyal való bánást nem tudnák; ezeket kívántuk feljegyezni.

A' magvát Mártzius vagy Aprilis hónapban kell elvetni (a' mint a' tavaszi idő engedi) puha vagy porhanyós, kövér, megkapaltt vagy meg-szántott földbe, rikán, és bé kell boronálni. Ha a' föld elég nedves vólt, vagy ha az elvetés után hamar eső érte, úgy a' magok kevés időre kikel-nek; ha pedig szárazság van, akkor szükséges a' földet lotsolni, hogy kikeljenek, és azután meg-gyomlálván a' hol egy töröl sok szál nőtt ki, rit-kítani kell, valamint a' tengerit (kukoritzát). Ha Július vége felé kezdenek virágzani, reggelenként a' már veressedni kezdő virágokat le kell tsipked-ni, a' mellyek többnyire, ha jó idő jár reájok a' kibúvás után másnapra szoktak ilyen színűekké lenni, mert először tiszta sárgák. A' lefedett virágokat szitán szokás leg inkább meg megszá-ragatni, és úgy szárazan rakásra tölteni 's eladni.